

Motion till riksdagen

1989/90:T351

av Martin Olsson och Görel Thurdin (båda c)

Vägstandarden i Västernorrlands län

Vägstandarden i Västernorrlands län – mätt i andel icke belagda vägar och vägar med låg bärighet – är markant sämre än i andra län eller ur vissa synpunkter lika dålig som något annat län med mycket låg standard.

På grund av de speciella geologiska och topografiska förhållandena är byggande av vägar cirka 25 procent dyrare i Västernorrland än i jämförbara län. För äldre vägar som inte byggts med hänsyn till de besvärande geologiska förhållandena är dessutom vägunderhållet betydligt dyrare än i andra delar av landet.

Dessa merkostnader och den låga vägstandarden borde ha beaktats vid fördelning av väganlagen.

Vi som representerat centerpartiet i riksdagen från Västernorrlands län har vid upprepade tillfällen i riksdagen tagit upp länets vägsituation och behov av anslag. Redan 1979 (motion 1978/79:1952) begärdes att riksdagen skulle uttala sig för att Västernorrland skulle tilldelas en andel av väganlagen som motsvarade länets speciella behov för att nå en med övriga landet ungefär likartad vägstandard. Trafikutskottet (TU 1978/79:11) uttalade då att vid fördelning av medel "skall hänsyn tagas till vägbehoven i olika delar av riket" och utskottet förutsatte "att så sker samt att därvid kraven på en likformig bärighetsstandard för landets olika delar mer beaktas".

De drygt tio år som gått sedan riksdagen godkände denna skrivning visar att det vid anslagsfördelningen knappast tagits hänsyn till de speciella förhållandena i Västernorrland, som gör vägbyggande och -underhåll extra kostsamt. Länets vägar kan inte sägas ha fatt en i jämförelse med övriga landet bättre standard utan har alltså en klar eftersläpning som vi inledningsvis angett.

Strävandena bör bl.a. vara att belägga allt fler vägar. I Västernorrland med nu 60 procent belagda vägar är målsättningen att kunna belägga 80 procent. Men nu går tyvärr utvecklingen i motsatt riktning. Eftersom det är dyrare att underhålla belagda vägar än grusvägar, planeras nu att i Västernorrland riva bort beläggningsen på vissa vägar och åter göra dem till grusvägar.

Detta är drastiska åtgärder man tvingas vidta när anslagen inte räcker till. Det är vad som sker när samhället ej har råd att underhålla gjorda investeringar. Faktum är ju att vägkapitalet successivt kommer att minska om ej satsningarna på underhåll ökar. Det innebär en skrämmande kapitalförstörelse.

För Västernorrland med stora regionalpolitiska problem som lett till befolkningsminskning under många år, och som även 1989 hade den svagaste utvecklingen av alla län är ett väl utbyggt och fungerande vägnät av allra största betydelse för sysselsättning, boende och service i olika delar av länet. Med hänsyn till skogsbrukets och skogindustrins stora betydelse finns speciella krav på att vägnätet över hela länet har en god standard.

I länets båda största tätorter, Sundsvall och Örnsköldsvik, går genomfarts- trafikerna genom tätorterna och medför såväl trafiksäkerhetsproblem som besvärande miljöstörningar samt medför stora risker på grund av de farliga transporter till industrierna. Det är av största vikt att nya lösningar för genomfarterna i dessa båda tätorter kan genomföras inom en nära framtid. Blir satsningarna på länets vägnät inte större än enligt nuvarande planer torde dessa projekt inte bli genomförda under 90-talet.

Efter att länge inte ens medgett att Västernorrland hade regionalpolitiska problem som fordrade särskilda insatser, föreslog regeringen i kompletteringspropositionen i våras åntligen vissa insatser för Västernorrland. Någon särskild satsning på vägar föreslogs inte då och har inte heller senare aktualiserats av regeringen.

Vi anser att det skulle vara en viktig regionalpolitisk satsning på Västernorrlands län att där höja vägstandarden med hänsynstagande till vikten av satsningar ur såväl trafiksäkerhets- och miljö- som regionalpolitiska synpunkter.

Det är uppenbart att det behövs en uttalad politisk styrning för att få erforderliga vägenslag för Västernorrland.

Ett särskilt "vägpaket" för Västernorrland bör enligt vår mening komma till stånd, som ett viktigt led i strävandena att förbättra infrastrukturen i länet och ge det en rättvis andel av resurserna. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Nya principer behövs för anslagsfördelning

De principer som styr fördelning av vägenslag för olika projekt präglas i hög grad av de samhällsekonomiska effekterna ur nationellt perspektiv av väginvesteringar. Ju mer trafikerad en väg är desto mer löande är en investering för just denna vägsträcka.

Fortsätter vi att främst se rent ekonomiskt på väginvesteringarna leder detta till en nedåtgående spiral genom att vägar med liten trafik inte rustas upp med följd att trafiken sjunker ytterligare.

Men för att ett samhälle skall kunna fungera behövs ett finmaskigt nät av vägar och även lågtrafikerade vägar är viktiga ingredienser i helheten och behövs främst för landsbygdsboende men även för näringsliv, turism och för att hela vårt land över huvud taget skall vara möjligt att vistas i och resa i och genom.

Det är därför nödvändigt att många olika förhållanden beaktas och påverkar beslut om väginvesteringar. Dessa måste ses i ett helhetsperspektiv och bedömas inte bara ur samhällsekonomiska synpunkter utan även utifrån vad investeringen betyder för regionen och dess utvecklingsmöjligheter, för de berörda människorna, för trafiksäkerheten och för miljöpåverkan och

mycket annat som inte kan mätas rent ekonomiskt. Väsentligt är också att man vid fördelning av väganslag beaktar vikten av att rättvisa och solidaritet mellan människor i olika delar av vårt land även skall gälla vägar och kommunikationer.

Vi anser att regeringen bör låta pröva samt fastställa vilka olika faktorer och hur mycket värde de skall tillmätas vid bedömning av olika väginvesteringar allt i syfte att få en rättvis fördelning så att vi över hela landet får ett tillfredsställande vägnät vilket är en av förutsättningarna för att "hela Sverige skall leva".

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till ett "vägpaket" för Västernorrlands län i syfte att nå en vägstandard jämförbar med övriga landet.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändrade grunder för fördelning av väganslag.

Stockholm den 24 januari 1990

Martin Olsson (c)

Görel Thurdin (c)